Crna Gora
Agencija za civilno vazduhoplovstvo

FINANSIJSKI PLAN

AGENCIJE ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO
ZA 2026. GODINU

Podgorica, decembar 2025. godine

Agencija za civilno vazduhoplovstvo
Josipa Broza Tita bb
81000 Podgorica, Crna Gora
www.caa.me

Tel: +382 20 625 507
Fax: +382 20 625 517
E-mail: acv@caa.me

UVOD

Polazni i pravni osnov za izradu Finansijskog plana Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu predstavlja Zakon o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 i 82/20) u kojem je, odredbom člana 10 stav 2, propisano da Finansijski plan Agencije, godišnji izvještaj o radu i finansijski izvještaj Agencije usvaja Vlada, na predlog Savjeta. U tom smislu odredbom člana 6 Zakona o vazdušnom saobraćaju propisana je nadležnost Agencije, koja je u odnosu na raniju zakonom propisanu djelatnost Agencije, značajno proširena. Najznačajnija novina propisana zakonom je prenošenje javnih ovlašćenja Agenciji u pogledu vršenja inspekcijskog nadzora i donošenja akata u skladu sa zakonom i akata radi sprovođenja ECAA sporazuma (*European Common Aviation Area Agreement*), drugih zaključenih međunarodnih ugovora, međunarodnih standarda i preporučene prakse iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, a naročito standarda, procedura i preporučene prakse ICAO-a (*International Civil Aviation Organization – ICAO*), ECAC-a (*European Civil Aviation Conference – ECAC*), EASA-e (*European Union Aviation Safety Agency – EASA*) i EUROCONTROL-a (*European Organization for the Safety of Air Navigation – EUROCONTROL*), koji se, uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja, objavljuju u „Službenom listu Crne Gore“.

Finansijski plan Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu sadrži pregled planiranih prihoda i rashoda za 2026. godinu i baziran je na pokazateljima poslovanja u 2025. godini i realno očekivanim prihodima i rashodima u 2026. godini.

I Planirani prihodi Agencije za 2026. godinu će se ostvariti kroz izvore finansiranja utvrđene članom 13 stav 1 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 i 82/20), kojim je propisano da se sredstva za rad Agencije obezbjeđuju iz:

1) naknada za izdavanje licenci, certifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa ovim zakonom
2) dijela rutne i terminalne naknade iz člana 112 stav 5 ovog zakona;
3) dijela naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju;
4) dijela naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku;
5) drugih izvora u skladu sa zakonom.

II Planirani rashodi utvrđeni su na osnovu ostvarenih rashoda u tekućoj godini kao i realno očekivanih rashoda u 2026. godini i čine ih:

1) Bruto zarade zaposlenih;
2) Ostala primanja i naknade;
3) Službena putovanja;
4) Rashodi za energiju
5) Rashodi za materijal i usluge;
6) Troškovi održavanja osnovnih sredstava;
7) Ostali poslovni rashodi;
8) Amortizacija.

III Plan Investicija za 2026. godinu planiran je u iznosu od 1.660.349,11 eura a njegovu osnovu predstavlja i dio nerealizovanog plana investicija za 2025. godinu. Shodno tome a u skladu sa zakonskim propisima i procedurama javnih nabavki, Agencija će donijeti Plan javnih nabavki za 2026. godinu, čiji će sastavni dio biti planirane investicije za 2026. godinu.

Planirani prihodi i rashodi u funkciji su ostvarivanja godišnjeg programa rada i razvoja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu. Imajući u vidu da je vazdušni saobraćaj jedan od esencijalnih elemenata ekonomskih i društvenih aktivnosti države, Agencija kroz svoju nadležnost treba da obezbijedi nesmetano finansiranje poslovanja u narednoj 2026. godini. Glavni cilj ovog dokumenta je da se što realnije prikažu potraživanja i obaveze za poslovnu 2026. godinu.

U tabelama u nastavku, prikazani su planirani prihodi i rashodi Agencije za 2026. godinu, planirani, prije svega, na osnovu procjena EUROCONTROL-a za avio saobraćaj u narednom periodu.

1. PLAN PRIHODA

Planirani prihodi Agencije za 2026. godinu iznose 7.500.922,00 eura.

Planirani prihodi za 2026. godinu povećani su u odnosu na planirane prihode iz 2025. godine za oko 2,2%. Plan prihoda Agencije za 2026. godinu utvrđen je shodno članu 13 stav 1 Zakona o vazdušnom saobraćaju, gdje su utvrđeni izvori finansiranja Agencije i načina obračuna pojedinih naknada, a to su:

- rutne naknade;
- terminalne naknade;
- naknada za izdavanje licenci, certifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa ovim zakonom;
- naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju;
- naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku;
- naknade iz drugih izvora u skladu sa Zakonom.

1.1. Rutne naknade

U skladu sa članom 13 stav 1 tačka 2 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“ br. 30/12, 30/17 i 82/20) sredstva za rad Agencije za civilno vazduhoplovstvo obezbjeđuju se dijelom iz rutnih naknada po osnovu međunarodnih ugovora, na koje pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi i vazduhoplovne vlasti država imaju pravo, a koje plaćaju korisnici usluga u vazdušnoj plovidbi u vazdušnom prostoru Crne Gore i Republike Srbije, odnosno u vazdušnom prostoru oblasti informisanja u Beogradu (FIR/UIR Beograd), odnosno u zajedničkoj zoni naplate „Srbija-Crna Gora-KFOR“ („*Serbia-Montenegro-KFOR“*).

Međunarodni ratifikovani ugovori i multilateralni sporazumi koji su ratifikacijom postali sastavni dio pravnog poretka Crne Gore i neposredno se primjenjuju su: Konvencija o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu (tzv. Čikaška konvencija) („Službeni list FNRJ“ – Međunarodni ugovori, broj 03/54), Multilateralni sporazum o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja (ECAA Sporazum) („Službeni list CG“, broj 62/07 i "Službeni list CG

– Međunarodni ugovori", broj 01/11), Međunarodna konvencija o saradnji u oblasti sigurnosti vazdušne plovidbe (EUROCONTROL Konvencija) ("Službeni list SCG" – Međunarodni ugovori, br. 18/04, 19/04 i 04/05), Multilateralni sporazum o rutnim naknadama ("Službeni list SCG" – Međunarodni ugovori, broj 04/05).

Imajući ratifikovane sporazume i konvencije, međunarodne i domaće finansijske propise, planiranje ukupnog iznosa sredstava temelji se na principima, kriterijumima i elementima definisanim EUROCONTROL konvencijom i Multilateralnim sporazumom o rutnim naknadama, pri čemu je način obračuna troškova usklađen sa regulativom i propisanim aktima koji se na jedinstven i jednoobrazan način primjenjuju na sve članice EUROCONTROL-a, a bliže su uređeni usvojenim dokumentima: „EUROCONTROL principi“ („*Principles for establishing the cost-base for en route charges and the calculation of the unit rates*“), „Uslovi za primjenu sistema naplata rutnih naknada i uslovima plaćanja" („*Conditions of Application of the Route Charges System and Conditions of Payment*“) i Uputstvo za primjenu pravila i procedura Sistema za naplatu rutnih naknada (*"Guidance on the Rules and Procedures of the Route Charges System*").

Bitno je napomenuti da je „Uslovima za primjenu sistema naplata rutnih naknada i uslovima plaćanja" propisano da naknada za usluge u vazdušnoj plovidbi obuhvata isključivo troškove koje države potpisnice imaju u pogledu objekata, opreme i službi koje pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi, te troškove rada samog sistema rutnih naknada EUROCONTROL-a (prihvatljivi troškovi). Na taj način, za sve zemlje članice jedinstvena metodologija transparentnog utvrđivanja rutnih naknada obezbjeđuje da se ostvareni prihod namjenski koristi i isključivo bude rezultat pružanja rutnih usluga u vazdušnoj plovidbi. Sve države članice se obavezuju na dosljednu primjenu jedinstvenih i jednoobraznih principa za utvrđivanje troškovne osnove za rutne naknade i obračun visine Jedinične cijene za rutne naknade (*Unit Rate*).

U zajedničkoj zoni naplate „Srbija-Crna Gora-KFOR“, civilne vazduhoplovne vlasti (Agencija za civilno vazduhoplovstvo i Direktorat civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije, i pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi – SMATSA i Hungaro Control) dužne su da u izradi svojih troškovnih baza, koje služe za proračun jedinstvene Jedinične cijene za rutne naknade za zajedničku zonu naplate „Srbija-Crna Gora-KFOR“, primjenjuju metod pune naknade troškova (shodno Načelima za utvrđivanje jedinične cijene za rutne naknade). Ukoliko bi se odstupilo od tih principa, moglo bi doći do ugrožavanja ovog izvora sredstava, jer se ona ne mogu koristiti u bilo koje druge svrhe, osim za unapređenje i bezbjednost funkcionisanja vazdušnog prostora. Za potrebe utvrđivanja konačne jedinične cijene na ovako sabrane troškovne baze dodaju se i troškovi rada samog sistema rutnih naknada EUROCONTROL-a, tzv. „kontribucije“ država članica, utvrđeni u skladu sa navedenim aktima.

Više radnih i upravljačkih tijela EUROCONTROL-a uključeno je u proces utvrđivanja i verifikacije predloga godišnjeg iznosa Jediničnih cijena država članica. Planirana baza troškova država članica prvenstveno je predmet razmatranja na Proširenom odboru za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*), koji podrazumijeva neposredne konsultacije sa predstavnicima korisnika usluga, avio-prevoznika, prvenstveno IATA-e (*International Air Transport Association – IATA)*), u cilju pojašnjenja, eventualnih korekcija i, u konačnom, prihvatanja planiranih troškovnih baza država članica, tačnije pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i vazduhoplovnih vlasti država članica EUROCONTROL-a, kao i jediničnih cijena za rutne naknade u državama članicama. Nakon što Prošireni odbor za rutne naknade utvrdi predlog planiranih troškovnih baza i jediničnih cijena za rutne naknade, isto se razmatra i potvrđuje na

sastanku Privremenog savjeta (*Provisional Council*), a konačnu odluku o usvajanju i stupanju na snagu donosi Stalna komisija (*Permanent Commission*).

Stalna komisija EUROCONTROL-a je na sjednici održanoj 20. novembra 2025. godine donijela odluku o utvrđivanju jediničnih cijena za rutne naknade (*Unit Rate*) za svaku zonu naplate država članica za 2026. godinu, po kojoj je za našu zajedničku zonu naplate „Srbija-Crna Gora-KFOR" utvrđena jedinična cijena za rutne naknade od 38,82 eura (bez administrativnih taksi za CRCO u iznosu od 0,10 eura).

Prihod od EUROCONTROL-a, po osnovu rutnih naknada za 2026. godinu, planiran je u iznosu od 5.432.122,00 eura.

1.2. Terminalne naknade

Na osnovu člana 13 stav 1 tačka 2 i člana 112 stav 5 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG" br. 30/12, 30/17 i 82/20) propisano je da ove naknade plaćaju korisnici usluga u vazdušnoj plovidbi i njihov iznos se utvrđuje u skladu sa Odlukom o načinu obračuna terminalne naknade za korišćenje usluga u vazdušnoj plovidbi („Službeni list CG" broj 53/19) i Sporazumu o regulisanju međusobnih prava i obaveza po osnovu učešća u raspodjeli prihoda od terminalnih naknada. Navedenom Odlukom (član 9) je propisano da visina ove naknada za vazduhoplove koji polijeću ili slijeću na Aerodrom Podgorica (LYPG) i Aerodrom Tivat (LYTV), kao prihod Agencije za civilno vazduhoplovstvo, naplaćuje SMATSA DOO od operatora vazduhoplova udjelom od 10% od iznosa naplaćenih terminalnih naknada.

Prihod od terminalnih naknada za 2026. godinu, planiran je u iznosu od 420.000,00 eura. Obračunat je na osnovu procjene SMATSA-e za 2026. godinu, dopis broj: 06/1-402/25-229/20 od 16.12.2025. godine, uz moguća smanjenja stepena realne naplate terminalnih naknada zbog potencijalne insolventnosti avio-prevoznika.

1.3. Prihodi iz domaćih izvora

Treba imati u vidu da se planirani prilivi od EUROCONTROL-a po osnovu fakturisanih rutnih naknada za 2026. godinu kao ključni prihodi Agencije u normalnim uslovima očekuju tek od marta 2026. godine. Izuzetno slabi prilivi po osnovu rutnih naknada karakteristični su za prvu polovinu godine, a posebno za prvi kvartal, pa je neophodno da Agencija permanentno ima jedan dio sredstava po osnovu prihoda iz domaćih izvora.

Prihodi iz domaćih izvora za 2026. godinu planirani su u iznosu od 1.648.800,00 eura. Ostvaruju se u skladu sa Zakonom1 i obezbjeđuju se iz:

- ***Naknada za izdavanje licenci, certifikata, uvjerenja, potvrda, dozvola i godišnjih naknada, u skladu sa zakonom;***

  Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je donijelo Pravilnik o visini naknada za izdavanje operativne licence, certifikata, odobrenja i dozvola u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG", broj 01/20). kojim se propisuje visina naknada za utvrđivanje ispunjavanja uslova za izdavanje operativne licence, certifikata, dozvola, odobrenja, uvjerenja i drugih isprava i sprovođenja godišnjeg kontinuiranog nadzora, odnosno provjere kontinuirane ispunjenosti uslova u vazdušnom saobraćaju, koje su prihod Agencije saglasno odredbama Zakona o

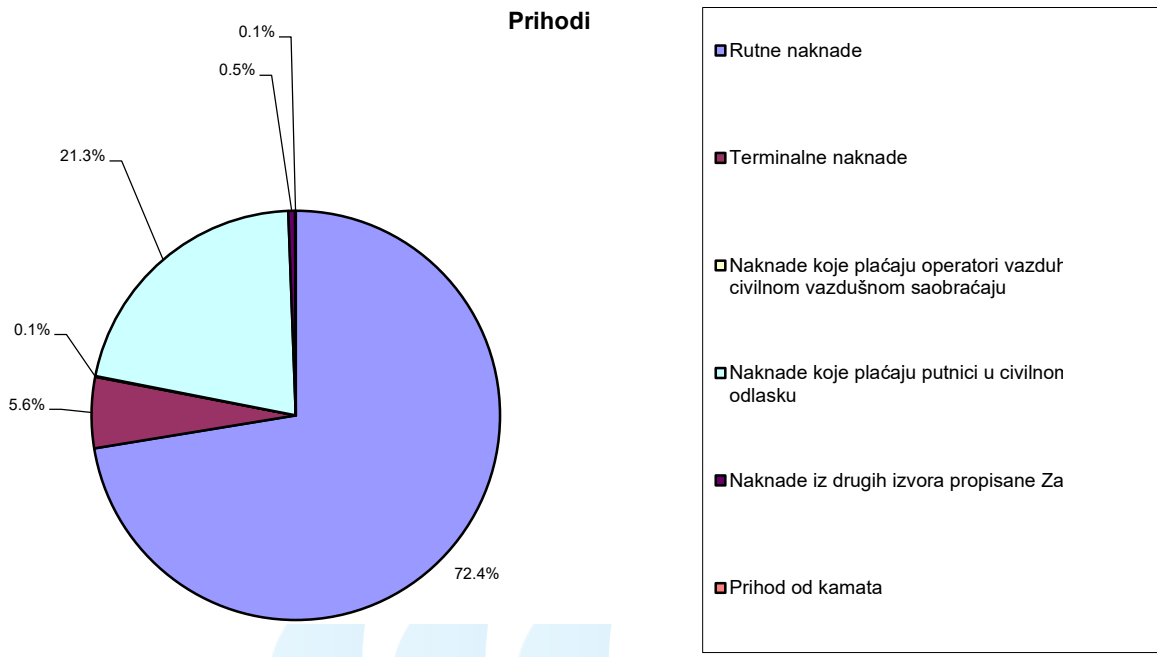
vazdušnom saobraćaju. Procjenjeni iznos ovih naknada za 2025. godinu je 40.000,00 eura.

- ***Naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju i naknade koje plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku;***

  Pravilnik o visini i načinu naplate naknade po toni prevezenog tereta i po odlazećem putniku u vazdušnom saobraćaju („Službeni list Crne Gore“, broj 072/20 od 19.07.2020. godine) donešen u 2020. godini, dok su planirana sredstava Agencije po osnovu putničkih i robnih naknada za 2026. godinu obračunata u iznosu od 1.604.800,00 eura na osnovu ostvarenih prihoda po ovom osnovu u 2025. godini.
- ***Prihodi od kamata: 4.000,00€.***

PLANIRANI PRIHODI U 2026. GODINI

Redni broj	Naziv prihoda	Mjesečni	Godišnji
1.	Rutne naknade – Eurocontrol	452.676,83	5.432.122,00
2.	Terminalne naknade	35.00,00	420.000,00
3.	Naknade koju plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju	400,00	4.800,00
	Naknade koje plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku	133.333,33	1.600.000,00
	Naknade iz drugih izvora propisane Zakonom	3.333,33	40.000,00
4.	Prihodi od kamata	333.33	4.000,00
	UKUPNO	**625.076,83**	**7.500.922,00**

U strukturi planiranih prihoda za 2026. godinu najznačajniju stavku i dalje predstavljaju prihodi od rutnih naknada od EUROCONTROL-a sa 72,4 %, zatim slijede prihodi od naknada koje plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku sa 21,3 %, prihodi od terminalnih naknada sa 5,6 %, prihodi od naknada iz drugih izvora propisanih Zakonom sa 0,5 %, prihodi od naknada koje plaćaju vazdušni prevoznici po toni prevezenog tereta u civilnom vazdušnom saobraćaju sa 0,1 %, kao i prihodi od kamata sa 0.1%.

Dakle, dominantan izvor finansiranja Agencije u ovom trenutku je još uvjek iz međunarodnih izvora tj. od prihoda po osnovu rutnih naknada.

Dugoročno gledano, imajući u vidu utvrđene principe EUROCONTROL-a treba težiti da se ovakva proporcija prihoda koriguje u pravcu da se finansiranje troškova Agencije koje se najvećim dijelom odnosi na prilive od strane EUROCONTROL-a što više ujednači sa prihodima iz domaćih izvora u skladu sa Zakonom, čime bi se procenat njihovog učešća u ukupnim prihodima povećao.

2. PLAN RASHODA

Planirani rashodi Agencije za 2026. godinu iznose 6,595,882.94 eura.

Planirani rashodi za 2026. godinu su povećani za oko 5,2% u odnosu na planirane rashode za 2025. godinu. Planirani rashodi Agencije utvrđeni su na osnovu projekcije aktivnosti datih u godišnjem programu rada, rashoda u tekućoj godini, kao i na osnovu planiranih rashoda u narednoj godini. Dati planirani iznosi rashoda, kroz pojedinačne stavke, odražavaju realne potrebe za funkcionisanjem Agencije u toku 2026. godine.

Komentar strukture rashoda:

2.1. Bruto zarade zaposlenih

Troškovi bruto zarade zaposlenih za 2026. godinu, planirani su za 72 izvršioca u iznosu od 3.100.259,40 eura, i to:

- troškovi neto zarada zaposlenih 2.345.456,04 eura
- troškovi poreza na zarade 344.571,84 eura
- troškovi doprinosa na zarade 410.231,52 eura.

Na 10. sjednici Savjeta Agencije za civilno vazduhoplovstvo, održanoj 21.10.2024. godine, usvojen je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojom je utvrđen je ukupan broj od 72 izvršioca. Važna je činjenica da je zbog svoje specifičnosti i unikatnosti u finansiranju, Agencija u kontinuitetu od njenog osnivanja, izuzeta iz politike ograničavanja zarada u javnom sektoru. Ovakav stav proistekao je iz činjenice da su takvi međunarodni zahtjevi i standardi utvrđeni od strane ICAO, EASA i Evropske komisije i da bi suprotna rješenja značila gubitak stručnih specijalizovanih kadrova Agencije, ugrožavanje normalnog funkcionisanja Agencije a samim tim i ugrožavanje postignutog stepena sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori. Vlada Crne Gore u kontinuitetu daje eksplicitnu podršku ovakvom konceptu, a on je podržan od strane Skupštine kroz usvajanje odgovarajućih zakonskih rješenja.

2.2. Bruto naknade Savjeta

Bruto naknade Savjeta za 2026. godinu u iznosu od 174.507,20 eura projektovane su na osnovu važeće Odluke, broj: 01/1-014/22-2529/1 od 30.12.2022. godine, kao i u skladu sa Zakonom i Statutom Agencije.

2.3. Ostala primanja i naknade zaposlenih

Ostala primanja i naknade zaposlenih za 2026. godinu planirani su u ukupnom iznosu od 231.067,93 eura. Sastoje se iz troškova zimnice u iznosu od 89.395,20 eura, ostale lične naknade u iznosu od 87.692,68 eura i troškova poreza i doprinosa u iznosu od 53.980,05 eura, obračunavaju se u skladu sa Pravilnikom o zaradama, naknadama zarada i ostalim pravima i obavezama zaposlenih u Agenciji.

2.4. Službena putovanja i obuke zaposlenih

Službena putovanja obuhvataju: troškove službenih putovanja i obuka u zemlji (prevoz, smještaj i dnevnice), troškove službenih putovanja i obuka u inostranstvu (prevoz, smještaj i dnevnice) i planirani su za 2026. godinu u iznosu od 444.000,00 eura. Agencija ima veoma širok dijapazon međunarodnih obaveza, prvenstveno kroz učešće u upravljačkim i ekspertskim grupama EUROCONTROL-A, EASA i ECAC i dijelom ICAO. Kod planiranja ovih rashoda uzeli su se u obzir troškovi za ovu poziciju nastali u 2025. godini uvećani za uticaj inflacije na cijene putovanja. Dodatno, EU regulativama se zahtijeva da vazduhoplovne vlasti obezbijede dovoljan broj osoblja za obavljanje svojih zadataka i izvršavanje svojih odgovornosti, te da takvo osoblje mora biti kvalifikovano za zadatke koji su im dodijeljeni i imati potrebna znanja, iskustvo te početnu i obuku obnove znanja, kako bi se osigurala stalna kompetentnost. Najznačajnija stavka u troškovima kotizacije, predstavlja sticanje/produženje ovlašćenja za pilote inspektore, nadležne za nadzor nad operacijama letenja i licenciranje letačkog osoblja.

2.5. Rashodi za energiju i ostale režije

Rashodi za energiju i ostale režije za 2026. godinu planirani su u iznosu od 30.000,00 eura. Navedeni rashodi obuhvataju: rashode za gorivo, električnu energiju, vodu, usluge čistoće i usluge deponovanja otpada. Planirani su na osnovu prosječnih godišnjih izdataka i neophodni su za nesmetano odvijanje poslovanja Agencije.

2.6. Rashodi za materijal i usluge

Rashodi za materijal i usluge obračunati su na osnovu prosječnih utrošaka određene vrste materijala u prethodnoj godini i očekivanog nivoa aktivnosti Agencije, planirani su za 2026. godinu u ukupnom iznosu od 260.751,53 eura.

2.7. Rashodi održavanja osnovnih sredstava

Rashodi održavanja osnovnih sredstava planirani su za 2026. godinu u iznosu od 104.903,95eura, obračunati su na osnovu prosječnih godišnjih izdataka za tekuće održavanje.

Obuhvataju troškove servisa/popravke, registracije i osiguranja vozila kao i usluge tekućeg

održavanja osnovnih sredstava i drugih troškova održavanja (čišćenje spoljnih stakala, krečenje zidova kancelarija i zajedničkih prostorija, razne popravke kao i usluge čišćenje kancelarija i zajedničkih prostorija, održavanje protiv požarne zaštita i spašavanje lica i objekata, usluge servisa sistema za klimatizaciju, usluge održavanja agregata za redovno napajanje električnom energijom, održavanje video konferencijskog sistema i održavanje sistema kontrole pristupa i evidencije radnog vremena).

2.8. Ostali poslovni rashodi

Ostali poslovni rashodi planirani su za 2026. godinu u iznosu od 2.055.392,93 eura.

U njima najveće učešće imaju troškovi članarina međunarodnim organizacijama tj kontribucije od Eurokontrola u iznosu od 594.964,00 eura kao i troškovi za traganje i spašavanje (SAR) u iznosu od 835.000,00 eura.

Ostale troškove čine: troškovi zakupa u iznosu od 159.360,00 eura (zakup internet linije i mjesnog voda, izdaci za obnovu licenci za softver i usluge podrške za softver, godišnji zakup učionice kao i produženje garancije i podrške za DELL EMC Unity 380 XT Storage system); tekuće održavanje informaciono-komunikacionog sistema 71.785,16 (održavanje softvera za kontrolu štampe na štampačima, izdaci za usluge odražavanje i tehničke podrške informacionog sistema Agencije, održavanje softvera za računovodstva, održavanje trenažera – CBT sistem za obuku, trening i testiranje uređaja sa pogledom iz dva ugla, održavanje informacionog sistema za upravljanje dokumentima i poslovnim procesima (programskog paketa Document Management System), jednogodišnje održavanje SkySAFE licence MAP, održavanje softvera za generisanje ispita za pilote, ažuriranje Auto CAD programskog paketa); trošak usluga fizičko-tehničke zaštite u iznosu od 40.000,00 eura; troškovi reprezentacije koji obuhvataju i nabavku reklamnog materijala kao i nabavku napitaka i sredstava za higijenu u iznosu od 52.927,58 eura; troškovi organizacije domaćih i međunarodnih događaja a u cilju promovisanja vazduhoplovstva u iznosu od 30.248,79 eura; troškovi za stručnu literaturu i ostale stručne publikacije planirani u iznosu od 6.000,00 eura; troškovi usluga tehničkog projektovanja u iznosu od 4.838,79 eura; troškovi privremenih i povremenih poslova u iznosu od 70.000,00 eura; izdaci za jednokratne pomoći i donacije u iznosu od 65.000,00 eura. Agencija će opredijeliti određena sredstva u cilju unapređenja sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja kao i razvoja vazdušnog saobraćaja i popularizacije vazduhoplovne profesije, odnosno kao društveno odgovorna institucija će odgovarati na molbe humanitarnog karaktera u mjeri svojih raspoloživih sredstava. Sredstva za ovu namjenu biće obezbijeđena isključivo iz domaćih izvora finansiranja.

Na osnovu informacija o aktivnim sudskim sporovima , dobijenih od strane advokatske kancelarije, za sudske troškove planirano je 125.268,61 eura. Rezervisanje je odrađeno u skladu sa MRS 37, kojim je definisano da se priznaju samo rezervisanja ako se smatra da postoji velika verovatnoća da

će spor biti izgubljen, što će prouzrokovati veliki odliv sredstava po okončanju spora, dok se obaveze po sudskom sporu čiji je ishod neizvjestan ne prikazuju na rezervisanja.

2.9. Trošak osnovnih sredstava

Trošak amortizacije obračunava se u skladu sa Zakonom oračunovodstvu i reviziji i nema uticaja na novčani tok za 2026. godinu planiran je u iznosu od 195.000,00 eura.

PLANIRANI RASHODI ZA 2026. GODINU **(u eur)**

Redni broj	Naziv rashoda	Mjesečni rashodi	Godišnji rashodi
1	**Bruto zarade zaposlenih**	**258.354,95**	**3.100.259,40**
	troškovi neto zarada zaposlenih	195.454.67	2.345.456,04
	troškovi poreza na zarade	28.714.32	344.571,84
	troškovi doprinosa iz i na zarade	34.185,96	410.231,52
2	**Bruto naknade Savjeta**	**14.542,27**	**174.507,20**
	troškovi neto naknada	10.666,67	128.000,00
	troškovi poreza na naknade	2.133,35	25.600,20
	troškovi doprinosa na naknade	1.742,25	20.907,00
3	**Ostala primanja i naknade**	**19.255,66**	**231.067,93**
	troškovi zimnice	7.449,60	89.395,20
	troškovi ostalih naknada (nacionalni odbori, komisije i dr)	7.307,72	87.692,68
	troškovi poreza i doprinosa	4.498,34	53.980,05
4	**Službena putovanja i obuke**	**37.000,00**	**444.000,00**
	troškovi dnevnica za službena putovanja i obuke	4.583,33	55.000,00
	troškovi smještaja za službena putovanja i obuke	10.000,00	120.000,00
	troškovi prevoza na službeno putovanje i obuke	1.000,00	12.000,00
	troškovi avio prevoza na služ putovanje i obuke	8.333,33	100.000,00
	ostali troškovi službenih putovanja	583,33	7.000,00
	trošak kotizacije	12.500,00	150.000,00
5	**Rashodi za energiju**	**2.500,00**	**30.000,00**
	troškovi goriva	833,33	10.000,00

	troškovi režije (električne energije,voda ćistoća)	1.666,67	20.000,00

6	**Rashodi za materijal i usluge**	**21.729,29**	**260.751,53**
	troškovi kancelarijskijskog materijala i tonera	1.973,23	23.678,79
	trošakovi štamparskih usluga – Službeni List	2.083,33	25.000,00
	trošak sitan inventar	806,57	9.678,79
	trošak nabavke službenih odijela (odjeće)	806,57	9.678,79
	troškovi telekomunikacionih usluga	3.750,00	45.000,00
	troškovi SIP trunk usluga	806,57	9.678,79
	troškovi platnog prometa	1.666,67	20.000,00
	troškovi osiguranja (život. osig. zaposl. i imovine)	4.083,33	49.000,00
	troškovi nezavisne revizije i troškovi angažovanja unutrašnje revizije	806,57	9.678,79
	troškovi usluga odnosa sa javnošću i promotivne aktivnosti	806,57	9.678,79
	troškovi konsalting usluga	806,57	9.678,79
	troškovi advokatskih usluga	3.333,33	40.000,00

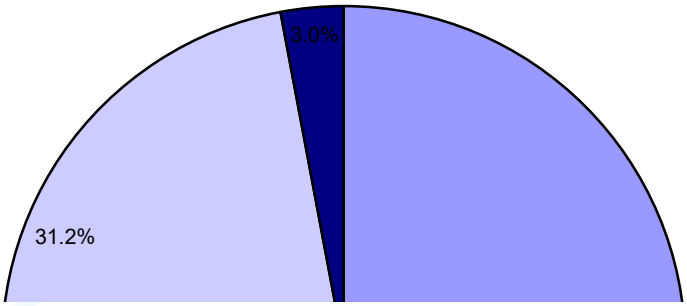
7	**Rashodi održavanja osnovnih sredstava**	**8.742,00**	**104.903,95**
	servis/popravka, registracija i osiguranje vozila	2.762,50	33.150,00
	tekuće održavanje osn.sred. i dr. trošk.održavanja	5.979,50	71.753,95

8	**Ostali poslovni rashodi**	**171.282,74**	**2.055.392,93**
	trošak zakupa	13.280,00	159.360,00
	tekuće održavanje informaciono - komunikacionog sistema	5.982,10	71.785,16
	trošak usluga fizičko tehničke zaštite posl. prostora	3.333,33	40.000,00
	trošak usluga tehničkog projektovanja	403,23	4.838,79
	troškovi reprezentacije	4.410,63	52.927,58
	troškovi članarina međunarodnim organizacijama	49.580,33	594.964,00
	stručna i ostala literatura (publikacije,časopisi)	500.00	6.000,00
	troškovi jednokratnih pomoći donacija i humant akcija	5.416,68	65.000,00
	trošk. privremenih i povrem. poslova i dr. poslova	5.833,33	70.000,00
	troškovi traganja i spašavanja-SAR	69.583,33	835.000,00
	troškovi sudskih sporova	10.439,05	125.268,61
	troškovi organizacije događaja	2.520,73	30.248,79

9	**Osnovna sredstva**	**16.250,00**	**195.000.00**
	troškovi amortizacije	16.250,00	195.000.00

	Ukupno:	**549.656,91**	**6.595.882,94**

Rashodi

U strukturi planiranih rashoda za 2026. godini najznačajniju stavku predstavljaju bruto zarade zaposlenih 47%, zatim slijede ostali poslovni rashodi sa 31,2% (u čijoj strukturi, dominantno učestvuju rashodi za kontribucije međunarodnoj organizaciji tj. Eurocontrol-u i rashodi za traganje i spašavanje), zatim troškovi za službena putovanja i obuke 6,7%, troškovi za ostala primanja i naknade 3,5%, rashodi za materijal i usluge 4%, amortizacija 3%, bruto naknade Savjetu 2,6%, troškovi za održavanje osnovnih sredstava 1,6%, rashodi za energiju 0,5%.

Na osnovu analize planiranih prihoda i rashoda za 2026. godinu, može se vidjeti da su ukupni planirani prihodi u iznosu od **7.500.922,00 eura** veći za oko 2,2% u odnosu na planirane za 2025. godinu i da su planirani rashodi u iznosu od **6,595,882.94 eura** veći za oko 5,2% u odnosu na planirane rashode za 2025. godinu. Višak prihoda nad rashodima iznosi **905.039,06 eura.**
Kao i u prethodnim godinama prilikom realizacije Finansijskog plana za 2026. godinu, Agencija će se dominantno rukovoditi principima racionalnosti i domaćinskog poslovanja, posebno kada se imaju u vidu rashodi. To znači da će i u toku 2026. godine, biti permanentno praćena finansijska situacija i da će ukoliko se ukaže potreba doći do dodatne restrikcije troškova, do onog nivoa koji ne smije ugroziti izvršenje zakonskih funkcija Agencije, odnosno sigurnosti i bezbijednosti vazdušnog saobraćaja.

3. REALIZACIJA PLANA za 2026. godinu

Ovaj plan za 2026. godinu, predstavlja projekciju na osnovu raspoloživih podataka i informacija u vrijeme njegovog donošenja, što znači da u toku realizacije može biti dopunjen i izmijenjen. Raspored sredstava po finansijskom planu vrši se u skladu sa opštim aktima Agencije, donijetim odlukama, programima i planovima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima koje donosi Agencija u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju u cilju izvršavanja poslovnih zadataka iz nadležnosti Agencije.

INVESTICIJE U 2026. GODINI

Investicije za 2026. godinu su planirane u iznosu od 1.660.349,11 eura i detaljno su obrazložene u **Prilogu 1.**

PRILOG 1.
PLAN INVESTICIJA ZA 2026. GODINU **(u Eur)**

Br.	Plan investicija za 2026. godinu	Procijenjena vrijednost
1	Nabavka vozila	120.000,00
2	Personalna računarska oprema i periferna računarska oprema	45.000,00
3	Kancelarijski namještaj	30.248,79
4	3 meteo stanice za paraglajderiste	4.838,79
5	Softver za upravljanje nadzorom, praćenje usklađenosti sa regulatornim zahtjevima i za obradu vazduhoplovnih licenci i sertifikata	400.000,00
6	Usluge implementacije standarda i sertifikacije ACV po standardu ISO 9001 za Sistem upravljanja kvalitetom poslovanja	12.098,79
7	Usluge implementacije standarda i sertifikacije ACV po standardu ISO/IEC 27001 za Sistem upravljanja bezbjednošću informacija	12.098,79
8	Softversko rješenje za multifaktorsku autentifikaciju (MFA)	9.678,79
9	Softver za prikupljanje, dijeljenje, praćenje i analizu prijavljenih događaja u skladu sa evropskom regulativom	55.000,00
10	Nabavka poslovno skladišnog prostora	600.000,00
11.	Softversko rješenje za arhiviranje e-mail-ova	9.678,79
12.	Sistem upravljanja vazdušnim prostorom (ASM) i uprsvljanje sistemima bespilotnih vazduhoplova (UTM)	250.000,00
13.	Nadogradnja UAS softvera za otvorenu, posebnu i sertifikovanu kategoriju	9.678,79
14.	Nabavka dodatne licence za SkySAFE	9.678,79
15.	Nabavka SIEM SPLUNK softverskog rješenja	14.520,00
16.	Nabavka Sophos firewall mrežnog komunikacionog uređaja	9.678,79

17.	Nabavka digitalne telefonske centrale	14.520,00
18.	Nabavka softvera za analizu refleksije solarnih panela	3.630,00
19.	Antena za detekciju operacija Sistema bespilotnih vazduhoplova u kontrolisanoj zoni	50.000,00
	Ukupno	**1.660.349,11**

Plan Investicija za 2026. godinu planiran je u iznosu od 1.660.349,11 eura a njegovu osnovu predstavlja i dio nerealizovanog plana investicija za 2025. godinu. Shodno tome a u skladu sa zakonskim propisima i procedurama javnih nabavki, Agencija će donijeti Plan javnih nabavki za 2026. godinu, čiji će sastavni dio biti planirane investicije za 2026. godinu za koje će zbog uticaja na novčane tokove u 2026. godini, Agenciji biti naophodna finansijska likvidnost. S obzirom da se radi o specifičnim nabavkama, sredstva za ovu namjenu će se većim dijelom obezbijediti iz viška prihoda nad rashodima u 2026. godini (905.039,06 eura), dok će ostatak biti obezbijeđen iz depozita (755.310,05 eura).

Komentar Investicija planiranih za 2026. godinu:

1. Nabavka vozila za potrebe Agencije

U cilju redovnog obavljanja poslovanja Agencije, planira se nabavka protokolarnog i operativnih vozila, zbog dotrajalosti i oštećenja postojećih vozila. Procijenjena vrijednost nabavke vozila je 120.000,00 eura.

2. Nabavka personalne računarske opreme i periferne računarske opreme

Predviđena je nabavka računarske opreme i pribora u iznosu od 45.000,00 eura. Procjena potrebnog iznosa za ovom vrstom opreme, urađena je na osnovu iskazanih potreba pojedinih organizacionih jedinica Agencije i pojedinačnih zahtjeva zaposlenih, kao i na osnovu predviđanja potreba za nabavkom računarske opreme u 2026. godini.

3. Nabavka kancelarijskog namještaja

Planirana je nabavka nedostajuće kancelarijske opreme u iznosu od 30.248,79 eura.

4. Nabavka 3 meteo stanica za paraglajderiste

Planirana je nabavka nedostajućih tri meteo stanice za paraglajderiste u iznosu od 4.838,79 eura u cilju podizanja nivoa sigurnosti kada su u pitanju operacije paraglajderima.

5. Softver za upravljanje nadzorom, praćenje usklađenosti sa regulatornim zahtjevima i za obradu vazduhoplovnih licenci i sertifikata

Za potrebe unapređenja funkcionalnosti Agencije, potrebna je nabavka specijalizovanog softverskog rješenja za vazduhoplovne vlasti, koje će u najvećoj mjeri smanjiti mogućnost greške i automatizovati procese rada unutar Agencije, kao i komunikaciju sa vazduhoplovnom industrijom. Dosadašnja iskustva pokazuju da je za izvršenje pojedinačnog zadatka unutar odjeljenja potreban veći broj izvršilaca i enormno veće vrijeme. Na osnovu navedenog, radno vrijeme u trenutnim okolnostima se troši velikim dijelom na administrativne poslove umjesto da se adekvatnim softverskim rješenjem prate regulatorni zahtjevi u procesu izrade dokumenata i ostalih akata koji su u nadležnosti rada Agencije. Softversko rješenje koje bi bilo adekvatno opisu poslova Agencije, treba da sadrži modularne segmente prilagođene potrebama vazduhoplovne industrije, odnosno da u specifičnim segmentima poslovanja Agencije pruža potrebnu funkcionalnost i jednostavnu dostupnost svim potrebnim podacima i da pruža mogućnost interakcije Agencije sa bilo kojim vazduhoplovnim subjektom. Takođe, softversko rješenje mora biti u potpunosti prilagođeno sprovođenju ICAO i EASA propisa, ali mora biti fleksibilno i konfigurisano i za primjenu nacionalnih propisa i potreba.

Moduli koje sadrži softversko rješenje bi trebali omogućiti rad u sledećim oblastima, uz mogućnost prilagođavanja po želji i potrebi Agencije:

- vazdušni operatori (AOC i OPS poslovi);
- vazduhoplovni subjekti koji se bave poslovima održavanja (odobreni sertifikati i obim radova koji se izvode);
- odobrene organizacije za obuku (ATO sertifikati i kursevi koji se odobravaju, DTO);
- organizacije za obuku tehničkog osoblja;
- organizacije koje se bave proizvodnjom;
- organizacije koje se bave dizajniranjem;
- aerodromi;
- pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi (ANSP);
- EASA Part M, Subpart F;
- EASA Part-CAMO;
- EASA Part-ICAO;
- Vazduhoplovno-medicinski ispitivači i vazduhoplovno-medicinski centri;
- Strana odobrenja,
- Bespilotne letjelice i dronovi – RPAS (UAS/drone).

Softversko rješenje mora biti prilagođeno i usklađeno sa potrebama rada Agencije u oblastima nadzornih aktivnosti i inspekcijskih poslova, sa mogućnošću arhiviranja dokumenata i brz pregleda centralnog registra.
Dokumenta, koji se u njemu nalaze, u odnosu na specifične potrebe korisnika unutar Agencije kao i kontrolom pristupa podacima uz mogućnost odobravanja odnosno ograničenja pristupa podacima, bi bila u isključivoj nadležnosti system administratora. Neophodno je da softversko rješenje ima mogućnost upozoravanja korisnika na eventualne propuste u radu i nedostatke u odnosu na propisane zahtjeve i rokove. Mora biti održavano od strane sertifikovanog lica, koje može da ovlasti proizvođač sa mogućnošću nadogradnje sistema u odnosu na tehnološke i administrativne potrebe.

Softversko rješenje treba da bude dostupno sa prenosnih uređaja (laptop i tablet) u online i offline režimu korišćenja, kako bi lica koja ga koriste imala mogućnost upotrebe sistema van prostorija Agencije. Softversko rješenje mora, pored engleskog jezika, da ima mogućnost upotrebe i na crnogorskom jeziku.

Nabavka pomenutog softverskog rješenja bi omogućila unapređenje sistema sigurnosti i usklađenosti poslova, koji su u nadležnosti rada Agencije, a odnose se na vazduhoplovne subjekte. Postojeći način funkcionisanja Agencije u navedenim poslovima zasniva se na zastarjelim i nesistematizovanim načinima vođenja podataka o vazduhoplovnim subjektima, pri čemu kompletan proces obavljanja poslova isključivo zavisi od pojedinca, što stvara vjerovatnu mogućnost za grešku.
Garantni rok proizvođača mora obuhvatiti neprekidnu tehničku podršku u svim segmentima upotrebe sistema.
Vazduhoplovne vlasti zemalja članica, koje se oslanjaju na EASA-u, u velikom procentu koriste slična softverska rješenja, na taj način dokazuju da su prepoznale operativne i administrativne prednosti koje se odnose na sigurnost obavljanja propisanih poslova, zamjenjivost lica koja rade istim oblastima poslova i što je najvažnije smanjenje uticaja ljudske greške u radu.

Ključne performanse koje softver treba da pruža su:

1. Provjereno rješenje: da je uspješno korišćen od strane drugih vazduhoplovnih vlasti i subjekata širom svijeta, što ga čini pouzdanim izborom.
2. Sastanci korisnika i saradnja: mogućnost održavanja redovnih sastanaka korisnika i diskusije o budućim zahtjevima, najboljim praksama i iskustvima, osiguravajući kontinuirano unapređenje.
3. Lak pristup informacijama: mogućnost jednostavnog pristupa kritičnim podacima i informacijama, što olakšava usaglašavanje sa regulatornim zahtjevima i sprovođenje procesa.
4. Jedinstven izvor: mogućnost čuvanja podataka u potpuno integrisanoj bazi podataka, čime se eliminiše dupliranje zapisa i osigurava tačno i pravovremeno donošenje odluka.
5. Standardizovani podaci: mogućnost korišćenja konfigurabilne hijerarhijske strukture (taksonomije) kako bi se izbjegao unos slobodnog teksta, obezbjeđujući doslijednost i omogućavajući naprednu statistiku i izvještavanje.
6. Praćenje i transparentnost: mogućnost detaljne kontrole izmjene podataka, kako bi se poboljšalo praćenje i transparentnost u regulatornom nadzoru.
7. Efikasnost i kontrola usaglašenosti: da radni tokovi, automatizacija i upravljanje dokumentima poboljšavaju efikasnost i kontrolu usaglašenosti za zaposlene u vazduhoplovnim vlastima.
8. Fleksibilan i konfigurabilan: da se prilagođava nacionalnim propisima i specifičnim potrebama, omogućavajući prilagođena rješenja.
9. Jednostavna integracija: da se sistem bez problema integriše sa modulima i pruža automatske provjere između različitih oblasti primjene.
10. Robustna tehnologija: da podržava pristup “bez papira” i nudi mogućnosti mobilnog rada i rada van mreže za nadzorne aktivnosti.

Softver treba da je specifično dizajniran za vazduhoplovne vlasti, koji se prevashodno bave nadzorom u oblasti sigurnosti i bezbjednosti. Ključni aspekti koje treba da pokriva su:

1. Organizacije: da omogućuje praćenje i upravljanje različitim organizacijama u vazduhoplovstvu,

uključujući vazduhoplovne kompanije, škole letenja, centre za obuku itd.
2. Licence, odobrenja i certifikati: da se putem njega može pratiti i upravljati raznim vrstama licenci, odobrenja i certifikata za pilote, kabinsko osoblje, inženjere, održavanje itd.
3. Nadzor i inspekcije: da se putem njega može vršiti planiranje, praćenje i sprovođenje inspekcija i nadzora.
4. Aerodromi: da pokriva područje aerodroma, uključujući certifikaciju, sigurnosne standarde i upravljanje.
5. Vazduhoplovi: da se putem njega mogu pratiti podaci o vazduhoplovima, njihovim tehničkim karakteristikama, održavanju i sigurnosnim aspektima.
6. Osoblje: da sistem upravlja informacijama o osoblju, njihovim kvalifikacijama, obukama i licencama.
7. Sigurnosni događaji i izvještavanje: da omogućuje izvještavanje o događajima i analizu događaja.
8. Dokumentacija i evidencija: da posjeduje sistem za upravljanje dokumentacijom, evidencijom i arhiviranjem.
9. Komunikacija i saradnja: da podržava komunikaciju između regulatora, organizacija i drugih učesnika.
10. Prilagodljivost: da je modularan i prilagodljiv, da omogućujući pokrivanje različitih potreba i specifičnosti svake organizacije.

Procijenjena vrijednost nabavke je 400.000,00 eura.

6. Nabavka i implementacija standarda, sertifikacije ACV po standardu ISO 9001 za Sistem upravljanja kvalitetom poslovanja

Planirana je nabavka u iznosu od 12.098,79 eura. ISO 9001 je međunarodni standard za upravljanje kvalitetom koji postavlja smjernice za uspostavljanje, primjenu i održavanje sistema upravljanja kvalitetom u organizacijama. Ovaj standard ima za cilj poboljšanje poslovnih procesa i efikasnost organizacija, obezbjeđujući da proizvodi ili usluge koje organizacija pruža odgovaraju visokim standardima kvaliteta.

U nastavku su osnovni pojmovi i principi ISO 9001 standarda:

- Sistem upravljanja kvalitetom (QMS):
- Organizacije treba da uspostave, primjenjuju, održavaju i stalno unapređuju sistem upravljanja kvalitetom.
- Uloga liderstva:Lideri organizacija se ohrabruju da preuzmu aktivnu ulogu u vođenju i podržavanju sistema upravljanja kvalitetom.
- Uključenost zaposlenih: Svi zaposleni treba da budu angažovani i odgovorni za postizanje ciljeva kvaliteta organizacije.
- Sistemski pristup upravljanju: Identifikacija, razumijevanje i upravljanje međusobno povezanim procesima kao sistemom doprinosi efikasnosti i uspjehu organizacije.
- Neprekidan proces unapređenja: Organizacije treba kontinuirano da prate i unapređuju svoje procese, uzimanjem u obzir iskustava i povratnih informacija.
- Pristup zasnovan na faktima za donošenje odluka: Odluke treba donositi na osnovu analiza podataka i informacija.

7. Nabavka i implementacija standarda, sertifikacije ACV po standardu ISO/IEC 27001 za Sistem upravljanja bezbjednošću informacija

Planirana je nabavka u iznosu od 12.098,79 eura. ISO 27001 je međunarodni standard za upravljanje informacionom bezbjednošću. Ovaj standard postavlja smjernice za uspostavljanje, implementaciju, održavanje i stalno unapređivanje sistema upravljanja informacionom bezbjednošću u organizacijama. Cilj ISO 27001 je obezbijediti zaštitu informacija od različitih prijetnji, očuvati povjerljivost, integritet i dostupnost informacija, kao i smanjiti rizik od bezbjednosnih incidenata.

Opseg sistema upravljanja informacionom bezbjednošću (ISMS):

Organizacije treba da definišu opseg svog sistema upravljanja informacionom bezbjednošću, odnosno da identifikuju koje informacije se obrađuju i koji su resursi uključeni u taj proces.

Rizik i bezbjednost informacija:

Organizacije treba da identifikuju rizike za informacije koje obrađuju i sprovedu odgovarajuće mjere zaštite kako bi ih smanjile na prihvatljiv nivo.

Upravljanje rizicima:

ISO 27001 postavlja proces upravljanja rizicima koji uključuje identifikaciju, procjenu i tretman rizika.

Politika informacione bezbjednosti:
Organizacije treba da uspostave jasnu politiku informacione bezbjednosti koja odražava njihove ciljeve i obaveze u vezi sa zaštitom informacija.

8. Nabavka softverskog rješenja za multifaktorsku autentifikaciju (MFA)

Procijenjena vrijednost nabavke iznosi 9.678,79 eura.
Multifaktorska autentifikacija (MFA) je sigurnosni pristup koji zahtijeva više od jednog načina identifikacije od korisnika kako bi se omogućio pristup sistemu. To povećava sigurnost u odnosu na tradicionalnu jednofaktorsku autentifikaciju, koja obično koristi samo korisničko ime i lozinku. Softversko rješenje za multifaktorsku autentifikaciju obično uključuje kombinaciju tri glavna faktora autentifikacije:

- Nešto što znate (lozinka): Ovo je tradicionalni faktor autentifikacije, kao što je korisničko ime i lozinka.
- Nešto što imate (token ili mobilni uređaj): Drugi faktor može uključivati fizički token, poput pametne kartice, USB uređaja ili mobilnog uređaja koji generiše privremeni kod (npr. putem mobilne aplikacije ili SMS poruke).
- Nešto što jeste (biometrija): Ovaj faktor uključuje biometrijske podatke, poput otiska prsta ili prepoznavanja lica. Prednosti softverskih rješenja za multifaktorsku autentifikaciju uključuju:

Povećana sigurnost: MFA značajno otežava neovlašćenim korisnicima pristup nalozima čak i ako su saznali korisničko ime i lozinku.
Zaštita od krađe identiteta: Dodatni faktori autentifikacije smanjuju rizik od krađe identiteta, jer je potrebno više od jedne informacije za pristup.

Prilagodljivost i fleksibilnost: Softverska rješenja omogućavaju različite kombinacije faktora autentifikacije, prilagođene specifičnim potrebama organizacije ili pojedinca.
Smanjenje rizika od phishinga: MFA može smanjiti učinkovitost phishing napada jer čak i ako zlonamjerni akteri dobiju lozinku, još uvijek će im biti teško dobiti pristup sistemu bez dodatnih faktora autentifikacije.

9. Softver za prikupljanje, dijeljenje, praćenje i analizu prijavljenih događaja u skladu sa evropskom regulativom

Softver za prikupljanje, dijeljenje, praćenje i analizu prijavljenih događaja u skladu sa Pravilnikom o obavještavanju, analiziranju i praćenju (follow-up) događaja u civilnom vazduhoplovstvu kojim preuzeta Regulativa Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 376/2014. Softver treba da omogući subjektima da dostavljaju prijave putem online portal, dostavljaju prijave o događajima, bilo koristeći definisane obrasce, ili automatski koristeći .e5x format. Procijenja vrijednost nabavke iznosi 55.000,00 eura.

10. Nabavka poslovno-skladišnog prostora

U 2026. godini zbog nedostatka poslovno-skladišnog prostora u Agenciji potrebno je realizovati njegovu kupovinu. Kupovinom adekvatnog poslovno-skladišnog prostora uključujući i njegovo obezbjeđenje, riješio bi se navedeni problem za duži vremenski period. Procjenjena vrijednost poslovno-skladišnog prostora je okvirno planirana u iznosu od 600.000,00 eura

11. Softversko rješenje za arhiviranje e-mailova

U pitanju je napredno softversko rješenje za upravljanje arhivom i elektronskim podacima, posebno dizajnirano za poslovne korisnike. Njegova primarna svrha je da pomogne organizacijama da efikasno upravljaju podacima, smanje troškove skladištenja, osiguraju usklađenost sa zakonima i regulativama, te olakšaju pretragu i analizu arhiviranih podataka/e-mailova.
Prednosti korišćenja:
Centralizovano arhiviranje podataka;
Optimizacija skladištenja;
Usklađenost sa zakonima i regulativama;
Napredna pretraga i e-Discovery;
Smanjenje opterećenja e-mail servera;
Sigurnost i zaštita podataka;
Upravljanje životnim ciklusom podataka;
Fleksibilnost u implementaciji.
Procijenja vrijednost nabavke iznosi 9.678,79 eura.

12. Sistem upravljanja vazdušnim prostorom (ASM) i uprsvljanje sistemima bespilotnih vazduhoplova (UTM)

Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore nabavlja sistem za upravljanje vazdušnim prostorom (ASM) i upravljanje sistemima bespilotnih vazduhoplova (UTM). Kako bi se u potpunosti omogućila primjena naprednog fleksibilnog korišćenja vazdušnog prostora (*Advanced Flexible use of airspace* – FUA) u Republici Crnoj Gori, potreban je ASM sistem koji je u stanju da

podrži, u realnom vremenu, sve veću upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova.
Sistem mora biti modularno dizajniran kao širokodostupan *web* alat s mogućnošću prikaza na svim pretraživačima (*Chrome, Firefox, Safari, MS Edge*) s pripadajućim mobilnim aplikacijama za korisnike (*iOS* i *Android*) za prijave letova manjih UAS-ova. Takođe, sistem mora imati mogućnost direktnog spajanja na EUROCONTROL-ov LARA sistem i prikaz podataka iz istog u realnom vremenu.
Sistem mora imati mogućnost za uvođenje i prikaz UAS geografskih zona u skladu sa Regulativom EU 2019/947 uz primjenu istih na odobrenje operacija UAS-a.
Sistem mora omogućiti internu komunikaciju između korisnika i nadležnih operativnih jedinica za odobrenje letačkih operacija (kontrole letenja), a posebno UAS operacija.
Sistem mora imati mogućnost registracije korisnika za sve vrste aktivnosti u vazdušnom prostoru koje se moraju razdvajati jedna od druge (padobranci, paraglajderi, jedrilice, vatrometi, baloni s posadom ili bez, ispaljivanje raketa, eksperimentalne aktivnosti i sl.).
Svaka vrsta aktivnosti mora imati svoju jednoznačnu oznaku na karti.
Sistem mora imati mogućnost učitavanja MET podataka iz relevantnog izvora i prikaza istih na karti.
Sistem mora imati mogućnost učitavanja radarskih podataka iz relevantnog izvora i prikaza istih na karti.
Sistem mora imati mogućnost učitavanja podataka iz relevantnog izvora (ukoliko postoji) za daljinsku identifikaciju UAS-a i prikaza istih na karti relevantnim korisnicima sistema.
Sistem mora imati mogućnost slanja internog upozorenja korisniku ukoliko se ne pridržava uslova pod kojima mu je određena aktivnost odobrena.
WEB modularni dio
Opšti dio web modula mora:

- omogućiti prijavu korisnika i registraciju na sistem uz primjenu primjenjivih propisa za čuvanje ličnih podataka,
- sadržati rubriku za prikaz regulative, važnih informacija za korisnike i povezana dokumenta,
- sadržati rubriku za prikaz opštih podataka o povezanim institucijama Republike Crne Gore,
- sadržati vijesti (novosti) koje će biti objavljivane od strane nadležne vlasti,
- sadržati pregled NOTAM-a i AUP/UUP,
- sadržati korisne linkove i često postavljana pitanja,
- sadržati politiku privatnosti i pravne napomene,
- sadržati uputstvo za korišćenje sistema,
- sadržati najavu promjena u rezervacijama zračnog prostora,
- sadržati prikaz realne slike stanja u vazdušnom prostoru na različitim kartografskim podlogama (satelit, street view, VFR, IFR karta),
- sadržati kartografski prikaz koji mora korisniku omogućiti pregled planiranih operacija i rezervacija u naredna 24 sata (2D i 3D),
- sadržati kartografski prikaz koji se može prikazati preko cijelog ekrana i smanjiti po potrebi, uz primjenu odabira za vraćanje na početno stanje prikaza i vremena (home button).

Na kartografskom dijelu je potrebno osigurati:

- filtere za prikaz zona (P, R, D, TRA, TSA, CTR, ATZ, UAS operacije, prikaz geografskih područja koja posjeduju ograničenja i/ili zabrane za UAS operacije) uz mogućnost filtriranja zona po visinama uz mogućnost prikaza različitih vrsta zona u različitim bojama,
- kartografski prikaz koji mora imati mogućnost odabira vremena prikaza stanja u vazdušnom prostoru u sljedeća 24 sata, odabirom tačnog vremena (vremenskog perioda).

Odabirom prikazane strukture potrebno je prikazati minimalno sljedeće podatke:

- jedinstveni broj rezervacije,
- naziv zone/rezervacije ,
- vrstu zone,
- period za koji je rezervacija zone izvršena, (UTC datum i vrijeme),
- donju i gornju granicu rezervacije (u metrima, feet, Flight Level),
- mogućnost selektovanja i zumiranja na odabranu zon

Web modularni dio mora, minimalno, da sadrži sljedeće module:

1. Modul za registraciju i upravljanje korisnicima prema sljedećim karakteristikama:
   - Registracija korisnika na manualan i automatizovan način,
   - Provjeru unosa od strane čovjeka,
   - Zaštitu ličnih podataka,
   - Razvrstavanje korisnika po vrsti aktivnosti,
   - Razvrstavanje UAS korisnika po kategorijama operacija i osposobljenosti,
   - Razvrstavanje korisnika prema vrsti pretplate (registracije) – basic, advanced i premium,
   - Upravljanje mikrofunkcionalnostima interfejsa prema vrsti korisnika,
   - Prikupljanje podataka u skladu sa zahtjevima Regulativa EU 2019/945 i EU 2019/947, vezanim za registraciju korisnika,
   - Mogućnost kontrolisanog preuzimanja podataka i pristupa spoljnoj bazi korisnika,
   - Mogućnost preuzimanja pdf potvrda izdatih od nadležne vlasti i mogućnost izdavanja odgovarajućeg sertifikata,
   - Unos vazduhoplova i dozvola po korisniku,
   - FLEET management sistem,
   - Unos pravnih i fizičkih lica,
   - Razvrstavanje povlašćenih korisnika prema organizacijama (Policija, vojska…),

2. Modul za ovlašćene subjekte (nadležna vlast) (vojni i civilni) koji mora da sadrži:
   - Prikaz stanja vazdušnog prostora kao i za dio opisan u opštem dijelu uz prikaz planiranih operacija do 7 dana u naprijed,
   - Listu zahtjeva sa statusom u obradi, odobreno, primljeno sa pripadajućim podacima,
   - Pregled NOTAM, AUP/UUP,
   - Forme za pregled zahtjeva, obradu i odobrenje,
   - Unos dodatnih uslova odobrenja i izdavanje digitalne potvrde odobrenja koja će biti dostupna korisniku,
   - Mogućnost odabira postojeće ili kreiranja nove ad-hoc strukture za rezervaciju sa prikaza karte stanja uz pripadajuću formu,
   - Brzi kartografski prikaz (skica) zahtjeva na VFR podlozi,
   - Mogućnost kontaktiranja korisnika kroz sistem i ukidanje rezervacija uz potvrdu od strane korisnika,
3. Modul za AMC koji mora da sadrži:
   - Prikaz stanja vazdušnog prostora kao i za dio opisan u opštem dijelu uz prikaz planiranih operacija do 7 dana u naprijed,
   - Listu zahtjeva sa statusom u obradi, odobreno, primljeno sa pripadajućim podacima,
   - Pregled NOTAM, AUP/UUP,
   - Forme za pregled zahtjeva, obradu i odobrenje,
   - Upis dodatnih uslova odobrenja i izdavanje digitalne potvrde odobrenja koja će biti dostupna korisniku,

- Prikaz situacije u vazdušnom prostoru na pretaktičkom i taktičkom nivou,
- Alat za dinamičku rekonfiguraciju vazdušnog prostora i uvođenje ad hoc restrikcija u vazdušni prostor,
- Izrada prijedloga NOTAM-a,
- Mogućnost odabira postojeće ili kreiranja nove ad-hoc strukture za rezervaciju sa prikaza karte stanja uz pripadajuću formu,
- Pregled svih registrovanih korisnika,
- Pregled aktivnih korisnika na karti zajedno s kontakt podacima,
- Mogućnost kontaktiranja korisnika kroz sistem i zaustavljanje aktivnosti i ukidanje rezervacija uz potvrdu od strane korisnika,

4. Modul za TWR poziciju ANSP-a koji mora da sadrži:
   - Prikaz stanja vazdušnog prostora kao i za dio opisan u opštem dijelu uz prikaz planiranih operacija do 7 dana u naprijed,
   - Listu zahtjeva sa statusom u obradi, odobreno, primljeno sa pripadajućim podacima,
   - Pregled NOTAM, AUP/UUP,
   - Forme za pregled zahtjeva, obradu i odobrenje,
   - Upis dodatnih uslova odobrenja i izdavanje digitalne potvrde odobrenja koja će biti dostupna korisniku,
   - Prikaz situacije u vazdušnom prostoru na taktičkom nivou,
   - Alat za dinamičku rekonfiguraciju vazdušnog prostora i uvođenje ad hoc restrikcija u vazdušni prostor,
   - Izrada prijedloga NOTAM-a,
   - Mogućnost odabira postojeće ili kreiranja nove ad-hoc strukture za rezervaciju sa prikaza karte stanja uz pripadajuću formu,
   - Pregled svih registrovanih korisnika,
   - Pregled aktivnih korisnika na karti zajedno s kontakt podacima,
   - Mogućnost kontaktiranja korisnika kroz sistem i zaustavljanje aktivnosti i ukidanje rezervacija uz potvrdu od strane korisnika,
   - Opciju za zatvaranje CTR-a za UAS operacije za hitne slučajeve (automatsko slanje zahtjeva za prestanak odobrenih aktivnosti uz potvrdu prijema),
   - Jedinstveni prikaz operacije koja je u koordinaciji između svih zainteresovanih strana (zoom na operaciju koja je u koordinaciji),
5. Modul za korisnike
   - Prikaz stanja vazdušnog prostora kao i za dio opisan u opštem dijelu uz prikaz planiranih operacija do 7 dana u naprijed,
   - Listu ličnih ili zahtjeva sopstvene organizacije sa prikazom trenutnog statusa obrade zahtjeva,
   - Pregled NOTAM, AUP/UUP,
   - Forme za predaju zahtjeva za rezervaciju postojećih ili ad-hoc zona,
   - Mogućnost odabira postojeće ili kreiranja nove ad-hoc strukture za rezervaciju sa prikaza karte stanja uz pripadajuću formu,
6. Modul za statistiku korištenja vazdušnog prostora
   - Prikaz svih primjenjivih statistika na posebnom interfejsu uz mogućnost čuvanja istih u pdf i excel formatu
   - Odabir određenog vremenskog perioda i vrsta aktivnosti,
7. Modul za policiju

- Pregled svih aktivnosti u vazdušnom prostoru na karti stanja uz detaljan prikaz korisničkih podataka i kontakata,
- Pregled ličnih operacija uz pripadajuće detalje,

8. Modul za hitne službe (SAR, vatrogasci)
   - Pregled ličnih operacija uz prikaz korisnika iz organizacije i prikaz ostalih aktivnosti,
   - Predaja zahtjeva za rezervaciju vazdušnog prostora bilo za trajne ili ad hoc strukture po skraćenom postupku,
9. Modul za prikaz NOTAM-a
   - Mogućnost povezivanja na interni izvor podataka o NOTAM poruka ili na vanjski servis,
   - Mogućnost filtriranja NOTAM-a relevantnih za restrikcije u vazdušnom prostoru,
   - Mogućnost prikaza NOTAM-a prema vrsti zona i vremenskom trajanju,
   - Skicu lokacije na kojoj se NOTAM primjenjuje,

10. Modul za prikaz AUP/UUP poruka
    - Prikaz AUP/UUP kako je objavljen od strane nacionalnog AMC-a u tekstualnom obliku
11. Modul za administraciju sistema
    - Mogućnost podešavanja parametara rada sistema i upis poruka koje će se automatski slati korisnicima kroz sistem,
    - Podešavanje servisa i API sa vanjskim sistemima (npr. sistem za detekciju UAS-a, radarski podaci, meteorološki podaci, NOTAM, LARA i slično),
    - Podešavanje mikrofunkcionalnosti korisničkih interfejsa (boje, veličina fonta i sl.),
12. Mobilne aplikacije (iOS, Android)
    - Mogućnost primjene automatskog postupka za odobrenje UAS letačkih aktivnosti prema uslovima naručitelja,
    - Implementacija UAS geografskih zona,
    - Mogućnost pregleda stanja u vazdušnom prostoru do 3 dana unaprijed,
    - Prikaz relevantnih NOTAM-a i AUP/UUP,
    - Mogućnost slanja i prijema obavještenja u realnom vremenu sa nadležnom organizacijom za upravljanje UAS-ima,
    - Prijem zahtjeva za hitan prestanak aktivnosti uz potvrdu o prekidu,
    - Mogućnost podešavanja vremena potrebnog za automatsku aktivaciju i odobrenje u skladu sa zahtjevima naručitelja,
    - Detekciju povezanosti na sistem.

Procijenja vrijednost nabavke iznosi 250.000,00 eura.

13. Nadogradnja UAS softvera za otvorenu, posebnu i sertifikovanu kategoriju

U skladu sa Pravilnikom o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova (preuzeta EU Regulativa 2019/947) potrebno je nadograditi UAS softver (platformu) kako bi se obezbijedio online sistem za registraciju bespilotnih vazduhoplova koji podliježu sertifikaciju i podnošenje, verifikaciju i potvrdu o prijemu Izjava za posebnu kategoriju. Procijenja vrijednost nabavke iznosi 9.678,79 eura.

14. Nabavka dodatne licence za SkySAFE

SkySAFE je nabavljen 2018. godine i od tada predstavlja podlogu stručnih službi Agencije za civilno vazduhoplovstvo prilikom sprovođenja analiza u domenu postojanja vazduhoplovnih

prepreka i njihovog eventualnog uticaja na operacije vazduhoplova. Obzirom da je zadnjom izmjenom sistematizacije došlo do reorganizacije Odsjeka aerodroma, potrebno je predvidjeti mogućnost upotrebe SkySAFE na još jednom računaru, tj. za zaposlenog kome bi u opisu posla bile aktivnosti povezane sa vazduhoplovnim preprekama i građevinskim objektima, budući da je Agencija za civilno vazduhoplovstvo prepoznata kao tehnički organ za vazdušni saobraćaj shodno Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata. Sadašnji način rada gdje je rad u programu SkySAFE moguć samo na jednom računaru i kod jednog zaposlenog je neodrživ zbog broja predmeta koji se obrađuju u predmetnom programu a i pitanja obrade tih predmeta u slučajevima odsutnosti ili zauzetosti trenutnog obrađivača. Procijenja vrijednost nabavke iznosi 9.678,79 eura.

15. Nabavka SIEM SPLUNK softverskog rješenja i monitoring

SIEM SPLUNK omogućava centralizovano prikupljanje, korelaciju i naprednu analizu sigurnosnih događaja iz kompletne IT infrastrukture. Kontinuirani monitoring i pregled logova dodatno doprinose implementaciji omogućavajući pravovremeno uočavanje anomalija, proaktivno reagovanje na potencijalne incidente i smanjenje operativnih i sigurnosnih rizika. Na taj način Agencija za civilno vazduhoplovstvo doprinosi unapređenju sajber bezbjednosti, usklađenosti sa regulatornim zahtjevima (EU 2023/203) i standardom ISO/IEC 27001:2022 i očuvanju kontinuiteta poslovanja.
Procijenja vrijednost nabavke iznosi 14.520,00 eura.

16. Nabavka Sophos firewall mrežnog komunikacionog uređaja

Firewall uređaj Sophos XG210, koji trenutno koristimo kao dio mrežne sigurnosne infrastrukture, službeno ušao u End-of-Life (EoL) fazu, odnosno više neće primati sigurnosne nadogradnje, firmware ažuriranja ni podršku od strane proizvođača. Zbog toga je neophodno smanjiti operativni rizik i implementirati novi firewall.
Procijenja vrijednost nabavke iznosi 9.678,79 eura.

17. Nabavka digitalne telefonske centrale

Prelazak sa analognih fiksnih telefona na IP telefoniju omogućava digitalnu komunikaciju preko mreže podataka, uključujući Wi-Fi vezu. Ovakvo rješenje obezbjeđuje bolji kvalitet poziva, smanjenje troškova održavanja i dostupnost naprednih funkcija, uz jednostavnije upravljanje telefonskim sistemom. Pored toga, IP telefonija omogućava laku integraciju sa postojećom IT infrastrukturom, povećavajući fleksibilnost i efikasnost poslovne komunikacije. Procijenja vrijednost nabavke iznosi 14.520,00 eura.

18. Nabavka softvera za analizu refleksije solarnih panela

Softver koji bi analizirao/provjeravao dostavljene podatke za solarne elektrane u blizini aerodroma, u smislu numeričke kalkulacije vrijednosti količine svjetlosti koja se odbija od samih panela i uticaj te svjetlosti na vizuelno polje pilota vazduhoplova.
Procijenjena vrijednost softvera za analizu refleksije solarnih panela iznosi 3.630,00 eura.

19. Antena za detekciju operacija Sistema bespilotnih vazduhoplova u kontrolisanoj zoni

Analizom sprovedenom na osnovu dobijenih antena na ograničeni period od strane EUROCONTROL-a kroz program support to state, konstatovane su značajna odstupanje od strane opratora bespilotnih vazduhoplova definisana regulatornim aktima preuzetim iz evropskog legislativnog Sistema. Imajući u vidu da je neophodno spriječiti negativan uticaj na sigurnost operacija drugih korisnika vazdušnog prostora, prevashodno u CTR (kontrolisanim zonama) oko aerodroma, te da pojedini prekršaji od strane operatora bespilotnih vazduhoplova potencijalno mogu imati značajan uticaj na sigurnost vazdušnog saobraćaja, potrebno je obezbjeđivanje predmetnih antena za stalnu upotrebu od strane nadzornika i inspektora Agencije. Monitorisanjem podataka, njihovim analiziranjem i preduzimanjem mjera na osnovu istih u koordinaciji sa MUP-om i komunalnim policijama opština, značajno bi se unaprijedila ragulacija aktivnosti Sistema bespilotnih vazduhoplova.
Kako je Agencija nadzorni organ nad predmetnom oblašću predmet nabavke bi u značajnoj mjeri unaprijedio sprovođenje inspekcijskih nadzora i procesuiranje korisnika koji svojim postupanjem krše pravila i dodatno mogu i ugroziti sigurnost. Procijenjena vrijednost nabavke iznosi 50.000,00 eura.

Zaključna razmatranja:

Finansijski plan Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu sadrži pregled planiranih prihoda i rashoda za 2026. godinu, baziran je na pokazateljima poslovanja u 2025. godini i realno očekivanim prihodima i rashodima u 2026. godini. Planirani prihodi i rashodi za 2026. godinu u funkciji su ostvarivanja godišnjeg programa rada i razvoja Agencije za civilno vazduhoplovstvo, imajući u vidu da je vazdušni saobraćaj jedan od esencijalnih elemenata ekonomskih i društvenih aktivnosti države, Agencija kroz svoju nadležnost treba da obezbijedi razvoj i unapređenje ove oblasti.

Finansijski plan za 2026. godinu sa projekcijom prihoda u iznosu od 7.500.922,00 eura i rashoda u iznosu od 6.595.882,94 eura, biće realizovan iz sopstvenih izvora finansiranja u skladu sa članom 13 stav 1 Zakona o vazdušnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 30/12, 30/17 i 82/20), dok će se raspored sredstava po finansijskom planu vršiti u skladu sa opštim aktima Agencije, donijetim odlukama, programima i planovima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima u cilju izvršavanja poslovnih zadataka iz nadležnosti Agencije.

Planirani prihodi Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu uvećani su za oko 2,2% u odnosu na planirane prihode za 2025. godinu, to su prvenstveno prihodi od rutnih naknada, terminalnih naknada i naknada za odlazeće putnike. Njihova realizacija će zavisiti isključivo od povećanja broja letova i broja putnika u našoj naplatnoj zoni.

Planirani rashodi za 2026. godinu kroz pojedinačne stavke (bruto zarade zaposlenih i ostala lična primanja, rashodi za materijal i usluge, rashodi za održavanje osnovnih sredstava, ostale poslovne rashode i amortizacija) uvećani su za oko 5,2% u odnosu na planirane rashode za 2025. godinu i odražavaju realne potrebe za funkcionisanjem Agencije u toku 2026. godine.

Sastavni dio finansijskog plan za 2026. godinu, predstavlja Plan investicija u iznosu od 1.660.349,11 eura.

Gore navedene stavke prikazane su i tabelarno:

Ukupni planirani prihodi u 2026. godinu	Ukupni planirani rashodi u 2026. godinu	Rezultat	Planirane investicije
7.500.922,00	**6.595.882,94**	**905.039,06**	**1.660.349,11**

Osnovna svrha realizacije Finansijskog plana za 2026. godinu, biće izvršenje osnovnih zakonskih i međunarodnih obaveza, dominantno se rukovodeći principima racionalnosti i domaćinskog poslovanja sa ključnim ciljem očuvanja dostignutog nivoa sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.